

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Pars I. De Testamentis, Codicillis, & ultimis voluntatibus. Pars II. De Hærede, & Hæreditate. Pars III. De Legitima Trebellianica, & aliis Detractionibus

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1690

Disc. XXV. Romana pecuniaria. Hæres beneficiatus solvens liberè, & non obtentâ cautione, creditoribus posterioribus primò venientibus, an, & quando dicatur malè solvere, ita ut ad reiteratam ...

par. 7. recens. ac habetur specialiter actum sub tit. de Regalib. ad materiam officiorum disc. 1. hoc tit. in materia heredis putativi disc. 18. unde inferebant, quod ipse non posset dici vitiosus possessor ob explicitam, vel implicitam, ac virtuales restitutionem sibi factam per heredem, à cuius manu possessionem bonorum fideicommissariorum acceperat, indeque dici poterat legitimus contradictor.

Istud fundamentum, in decisionibus neglectum fuit, & tamen mihi majorem inferebat difficultatem, cum ita sufficere videretur, ut possessor excusaretur à vitio, ac delicto spoliandi hereditatem vacantem, seu capiendi possessionem propriam auctoritate, ac aliàs quàm à manu heredis, ubi potissimum adest bona fides ex parte utriusque heredis, putativi scilicet, & fideicommissarii. ab ejus manu capiendis, cum isto casu cesset inconueniens, quod ego in presenti causa ponderabam, ut scilicet fideicommissarius illicò sequutà morte gravati, antequam aperiretur testamentum, ac detegeretur verus heres, colludere posset cum proximiori ab intestato se declarante heredem, atque hujusmodi restitutionem faciente.

Respondendo autem objecto, etiam in casu sinceritatis, ac bonæ fidei ex parte utriusque; Dicebam, quod gesta per hujusmodi putativum heredem, attendi quidem debent, ac valida censei ad favorem contententis de damno vitando, ut ab isto præservetur, & in his terminis loquuntur jura & auctoritates, de quibus proximè supra; Non autem ad effectum reportandi lucrum facti permanentis, & continuativum etiam post detectum verum heredem, ut in præfati sequeretur, quoniam fideicommissarius ita lucrum reportaret, quod resultat à comodo possessionis pendente lite super fideicommissi existentia, & bonorum identitate, ac detractionibus; E converso autem, per immissionem, quæ vero heredi daretur, in nihilo damnificatus remaneret, quoniam jus suum adhuc salvum esset; Cum enim tria sine requisita copulativè necessaria, ut fideicommissarius dicatur, hæredilegitimus contradictor; Primò scilicet, ut fideicommissum sit clarum, tam ratione existentia, quàm pertinentia, ac identitatis bonorum, cum una ex hujusmodi turbiditatibus sufficit) Secundo, quod certum sit nullas competere detractiones; Et tertio, quod possessio non sit vitiosa, ut sæpius advertitur in sua materia sub tit. de fideic. & sub altero de detractionib. Hinc sequitur, ut postquam ratione dictæ bonæ fidei verificetur tertiam requisitum, atque ita tolli dicatur possessionis vitium, non inde tamen sequitur verificatio aliorum duorum requisitorum, super quibus heres cogendus non est litigare manibus vacuis, dum in hac facti specie præcipuus disputationis punctus, ac effectus præsertim consistebat in detractionibus, quarum ratione, creditores nomine Mortuæ causam sublinebant, sperantes ex illis satisfactionem obtinere; Et ex his putabam, quod objecto bene satisfactum esset; Mirabar tamen, quod punctus, tanquam exemplaris, non examinaretur in decisionibus, cum in eo præsentis controversiæ cardo difficultatis consistere videretur; Et conferunt, quæ de fideicommissario apprehendentem possessionem sine vitio, & tamen, quod non per hoc sit heredi legitimus contradictor habentur sub tit. de fideicommissis discurs. 197. & 198. & sub tit. de legitima & detractionib. disc. 25. & in aliis.

† † †

Pars II. de Hæred.

ROMANA PECUNIARIA.

SEU

REDDITIONIS RATIONUM

PRO

BARTHOLOMÆO CAPRANICA

CUM

MASTINIS.

Causa decisus per Cameram pro Mastinis,
postea concordatus.

Hæres beneficiatus solvens liberè, & non obtentà cautione, creditoribus posterioribus primò venientibus, an, & quando dicatur malè solvere, ita ut ad reiterate solutionem de proprio teneatur anterioribus inventario non obstante.

SUMMARIUM.

- 1 **F**idei series.
- 2 Sententia status facit jus quoad omnes, in specie de sententia super canonizatione inventarii.
- 3 Status hereditatis firmatus cum unis, facit jus quoad alios.
- 4 Item redditio rationum facta per heredem beneficiatum.
- 5 Quomodo decidenda questio, an heres liberè solvens creditoribus primò venientibus bene solvat, vel male.
- 6 Pendet ab eo, an sit in bona, vel mala fide.
- 7 Anterior citatus, & negligens in concursu sibi præjudicat.
- 8 Hæres solvens posteriori, presente, & non opponente anteriori, est tutus.
- 9 Communis usus est, ut creditoribus hereditariis non solvatur liberè.
- 10 Hæres beneficiatus dicitur administrator.
- 11 Creditores anteriores habent jus advocandi à posterioribus, quibus per posteriores est liberè solutum non possunt isti alligare bonam fidem.

DISC. XXV.

Defuncto Laurentio Celfo Episcopo Castren. de anno 1603. scripta hærede Isabella germana sorore, hæc hereditatem adivit cum beneficio inventarii, quod solemniter, juxta consuetum stylum conficit, sed, vel ex muliebri simplicitate, vel probabilius ab ejus corruptis ministris, ac directoribus decepta, liberè, & absque solita cautione satisfecit creditoribus hereditariis primò venientibus. Unde ad plures annos, eà defunctâ cum Mastini ejusdem hereditatis creditores, Bartholomæum ejus filium, & heredem pulsarent ad solutionem, petendo executionem mandati obtenti contra bona propria dictæ Isabellæ, cum præfixione termini ad docendum de inventario, & reddendum rationes juxta præxim positam per Salustium; Reus autem conventus exhibuisset inventarium, atque rationes

E red.

De LUCA
de
testamentis
et c.

rediisset, ex quibus, detractis bonis jure fidei-
commissi restitutis ad favorem agnatorum, ac de-
bitis solutis, constabat quod nil remaneret; Ad-
huc tamen creditores prætendebant locum esse
eorum petitioni; Tùm ob inventarium defecti-
vum; Tùm ex eo quod malè dicta Isabella liberè sol-
visset creditoribus posterioribus, ab eis non repor-
tata cautione de restituendo anterioribus, & potio-
ribus, undè propterea solutiones prædictæ sibi bo-
nificandæ non essent; Quare assumpta de super di-
sputatione in Camera coram Aquino, (ubi alia oc-
cassione reperiebatur introducta causa universalis
super hac hæreditate,) sub die 27. Junii 1657. pro a-
ctoribus responsum fuit, atque in decisis perstitum,
tam coram eodem, quam coram Casarino in gradu
appellationis, undè propterea opus fuit, liti cedere,
& se concordare.

Occasione autem hujusmodi disputationum, in
congressibus juxta stylum habitis, præsertim in
ultimo, super deliberatione, an ad concordiam de-
veniendum esset; Vidèbatur quod primum A-
ctorum fundamentum super defectu inventarii
verè non subsisteret; Tùm quia leves, & scrupulo-
sæ erant solemnitates, de quarum defectu opponè-
batur, atque de earumdem negativa coarctata ne-
que constabat, undè potuerunt esse adhibitæ, sed
stante longi temporis tractu peremptæ, juxta ea quæ
habentur in *Arianen. disc. 19.* Tùm etiam quia in-
ventarium jam prævia formali discussione eum aliis
interessatis, à nobili tempore canonizatum fuerat,
tanquam validum per sententiam Rotalem latam
prævia decisione coram Cavalr. inter ejus impress.
decis. 508. Nil obstante, quod lata non esset cum
ipsis actoribus, sed cum aliis, quoniam videbatur
sententia super statu, quæ lata cum legitimis con-
tradictoribus, facit jus quoad omnes ad text. in l.
ingenuum ff. de statu hominum cum ibi notatis,
Greg. decis. 436. numer. 9. Buratt. decis. 780. numer. 4.
Adden. ad eum decis. 358. Et de statu hæreditatis, qui
legitimè, & non collusivè sit firmatus coram uno le-
gitimo defensore, ut faciat jus quoad omnes habe-
tur in *Romana fideicommissi de Candidis prima De-
cembri 1651. coram Verolpio decis. 202. par. 11. rec.*
ubi concordantes.

Quod in praxi quotidianum habemus super
redditione rationum facta per hæredem beneficia-
tum cum aliquibus creditoribus, quoniam ubi col-
lusionis probabilis suspicio non addit, facit statum
quoad omnes; Et quidem durum, ac irrationabi-
le videretur, ut postquam hæres curavit cum aliqui-
bus interessatis, & legitimis contradictoribus di-
ctum inventarium canonizari per sententiam
transactam in judicatum, post longum annorum
decursum, cogi debeat cum altero comparente,
novum judicium ex integro desuper substinere,
dummodo tamen fraudis, & collusionis probabiles
conjecturæ non concurrant; Undè meritò super
hoc motivo, Judices nullum constituebant funda-
mentum.

Difficultas autem erat in neglecta cautione;
Atque super hoc, licèt more Advocati scribendo
ad causam, deducere sola fundamenta hæredem
excusantia; Nihilominus in dicto congressu, atque
in discursu ejus occasione edito ad veritatem, pro
dicta prudentiali determinatione; Dicebam quod
ista videtur quæstio potius facti, quam juris, ex facti
particularibus circumstantiis decidenda, cum
juris theorica hinc inde per utramque partem de-
ducta generaliter, & abstractè videatur plana; Si-
quidem hæredi assiluit regula deducta ex clara di-
spositione text. in l. final. §. & si præfatam Cod. de

jur. deliber. ut hæres beneficiatus solvens primo ve-
nienti sit tutus, neque ad aliud teneatur, ut firmate
ibidem communiter Scribentes, de quibus plenè ex
modernis *Gannaver. decis. 8.* ubi ex professo hære-
dem excusare curat.

E converso autem pro creditoribus contra hæ-
redem malè posterioribus liberè solventem, ut ad
reiteratam solutionem cogendus veniat per antero-
res, quocies sciat, vel suspicari possit quod hære-
ditas esset minus idonea, atque adesse possint antero-
res, est communis conclusio ex dispositione, vel
ratione textus in l. dolo malo ff. ad falcid. firmata per
glos. in eodem §. & si præfatam verb. & satisfaciunt,
ubi Bart. numer. 1. Castren. numer. 4. Angel. Salicet.
Iaf. & alii de quibus apud Gratian. disc. 532. num.
6. Thefaur. jun. lib. 2. quæst. forens. cap. 16. numer. 17.
de Marin. lib. 2. variar. cap. 105. numer. 9. Salgad. in
labyrinth. par. 3. cap. 8. numer. 26. Rot. apud Seraph.
decis. 131. numer. 3. decis. 202. in fine post Jacob. de
oblig. decis. 211. par. 10. rec. & in aliis sæpius, ut
advertitur etiam sub titulo de credito disc. 36.
& 53.

Et sic est quæstio facti, & applicationis, an sci-
licèt, & quando hæres dicatur in mala fide, ut potè
consciis quod adint vel adesse possint creditores
anteriores, vel informatus de malo statu hæredita-
tis, itaut dicatur esse in dolo præsumpto, quodque
cum mala fide gratificari voluerit creditoribus po-
sterioribus, & cum quo præsupposito scientie, &
gratificationis mala fide facta, itaut intret dispositio,
vel ratio textus in dicta l. dolo malo procedunt
DD. de quibus supra, & ceteri apud Balchazar. de
Tomaso in tract. de inventar. 13. c. 9. n. 123.

Ad hunc autem effectum; Scribas pro hærede,
dicebam requiri scientiam veram, & positivam,
stante quod agebatur de gravi præjudicio, pro quo
incurrendo receptum est, requiri scientiam veram,
& non sufficere præsumptam ex deductis per
Adden. ad Gregor. decis. 127. & Adden. ad decis. 542. nu-
mer. 90. cum sequen. par. 4. rec. tom. 3. Cum enim ager-
etur de beneficio quod expressè, ac nominatim per
dictum jus novissimum concessum est, non de facili
hæres illo privandus est, sed potius imputandum vi-
detur ipsis creditoribus anterioribus, cur citati in
confessione inventarii, comparere, atque eorum sa-
tisfactionem petere neglexerint, ut ex Salycet. Mon-
ticul. Phanuc. & aliis plenè habetur apud Gannaver.
dicta decis. 8. Idque potissimè recipiendum dicebam,
ubi aliquod notabile temporis intervallum interces-
sit, itaut longævum inverisimile silentium, justam
causam hæredi præberit credendi, quod creditores
non comparentes, essent satis facti, undè propterea
posterioribus cum bona fide soluerit.

Ad quod comprobandum adducebam latè fir-
mata per Salgad. in labyrinth. par. 1. cap. 8. nu. 6. cum
sequen. & Amat. var. resol. cap. 11. num. 1. de creditore
citato, & negligente comparere, ut anterioris tatis fa-
vores, ac privilegia amittat, ex ratione, seu disposi-
tione textus in l. suo tempore Cod. de remiss. pignori. &
videtur admitti per Rotam apud Seraph. decis. 994.
num. 2. cum seq. & habetur sub tit. de credito disc. 19.

Atqin proximis terminis nostris rectè sentire vi-
detur Thef. jun. d. d. 9. 16 lib. 2. n. 18 dum dicit, quod
si hæres posteriori solvit, anteriore præsentè, & non
contradicente, tutus redditur, dum ex dispositione
textus in dicta l. suo tempore, contumacia habet vim
præsentis, quam lex in odium contumacis fingit.

Fortius verò in hac facti specie, in qua hæres
formato concursu super hæreditate, citari fuit
sub comminata pœna amissionis crediti, omnes
creditoribus ad docendum, & justificandum eorum
credita

credita, & gradum, unde magis de plano intrare videbatur dispositio dicti textus in l. si eo tempore late exornata per Salgad. loc. cit.

Histamen non obstantibus, nimium dubitabam de iuribus rei conventi; Tum ob communem usum non solvendi creditoribus hereditariis pecuniam liberam, etiam, ubi de eo tempore hereditas idonea reputaretur, ob incertitudinem æris alieni, seu alterius vinculi, quod detegi potest, & de quo usu testantur Valasc. consult. 52. n. 38. in fine Franch. decis. 272. n. 9. & habetur d. ut. de credito disc. 59. unde propterea semper hæres dicitur in culpa, omittendo id, quod ex communi usu per omnes fieri solet; Potissimè ubi probabilis suspicio concurreret, quod hereditas esset non idonea, vel saltem involuta, ut in casu suspicionis habetur in dicta dec. 211. par. 10. rec. Tum certius in hac facti specie, dum ad instantiam ejusdem hæredis, formatus erat concursus, per quem ipsamet hereditatem suspectam, minusque idoneam declaravit; Quemadmodum igitur in casu concursus, per quem bona debitoris viventis, sub manu, ac administratione Judicis posita sunt, non licet ipsi debitori, minusque administratori liberè solvere primo venienti, adeò ut si administrator liberè confuetà cautione neglectà solvat, teneatur de de suo, ut dicto disc. 36. de credito (licet in eo casu male practicum) ita dicendum videtur in hærede, qui in proposito dicitur administrator legalis, atque inter administratores computatur ex deductis per Salgad. par. 3. cap. 7. num. 20. cum sequen. & dicto disc. 36. & 59. de credito, ac alibi sæpius; Ita etiam suadente clarà ratione, ne aliàs in libito hæredum positum sit, colludendo cum creditoribus posterioribus, justollere anterioribus absentibus, vel qui ratione ætatis, aut ignorantia, vel alterius impedimenti, jus suum prosequi non possunt.

Et licet eisdem creditoribus anterioribus ex dispositione textus in dicta l. finali §. & si præfatam, detur actio contra posteriores, quamvis eis abique aliqua cautione, vel obligatione de restituendo solutum sit, ita ut posteriores suffragari non possit illa bonæ fidei consumptio, quæ ex recepta æquitate deducta à libertate commercii, suffragatur creditoribus satisfactis per principalem debitorem in statu, quo liberam bonorum administrationem habebat, quasi quod patrimonium vacans, ac existens sub administratione hæredis beneficiati, quodammodo assimilatum videatur patrimonio decocto, seu aliàs sub concursu ac Judicis administratione posito, ex his, quæ habentur deducta sub tit. de Regalibus ad materiam locorum montium disc. 29. & dicto disc. 36. & 59. dicto tit. de credito, nihilominus vel humilissimi ad actio inanis remanere solet ob insufficientiam eorum, quibus solutum est; Vel maximum est creditorum anteriorum incommodum, repetendi in judicio ordinario, & cum requisitis subditi, id quod aliàs promptè, & executivè in casu cautionis repetere possent; Potissimè verò quia, ubi formatus est concursus, tunc ex reformationibus Pii IV. & Pauli V. creditores dictam cautionem contravertere non possunt, utpotè ibi demandatam; Et in qua reformatione cautum quoque est, ut ad effectum, quod dicitur inductus concursus, sufficiat instantia trium creditorum; Ideoque licet ex quadam non scripta æquitate, attentaque veritate naturali, esset magnus rigor in matrona in hoc à ministris decepta; Attamen de stricto jure, ob dictam circumstantiam jam efformati concursus ei benè cognitum, resolutiones juxta visæ sunt, ideoque concordiam consului.

Card. de Luca P. I. de Hæred.

PARMEN. HAEREDITATIS

PRO

CATHARINA SPANA

CUM

CREDITORIBUS EJUS FRATRIS.

Responsum ad causam.

De continuatione possessionis bonorum defuncti in hæredem ex Statuto, an, & quando intret; Et præsertim, an hujusmodi Statuta suffragantur fœminis à successione exclusis sub certa conditione dotis.

SUMMARIUM.

1. **F**acti series.
2. De Statuto Parmen. circa successionem.
3. Possessio bonorum non transit in heredem, cui competit interdictum adipsoscenda.
4. Etiam in iuribus incorporalibus.
5. Quid in feudis.
6. Quod secus in bonis hereditariis, & quando ex possessione unius rei inferatur ad aliam.
7. Fallit accedente Statuto continuativo per quod competit manutentio.
8. De Statuto Urbis.
9. De jure Regni Sicilia.
10. Procedit etiam in Insula Meleventana, & de ratione.
11. Quanam quæstiones cadant accedente hoc statuto.
12. Non operatur hoc statutum ubi possessio naturalis est interversa, & ab alio occupata.
13. Declaratur quando id procedat, ut scilicet sit interversa per veritatem, non per fictionem.
14. Non procedit ubi Statutum habet decretum annullativum.
15. De Statuto Forolevis.
16. De ratione conclusionis, de qua num. 14.
17. De eadem materia de qua num. 2. & quando quis dicatur hæres.
18. De aliis ad materiam hujusmodi Statuti continuativi remissivè.

DISC. XXVI.

Defuncto ab intestato Joanne Baptista Spano, superstitebus Casare masculino, & quinque filiabus, ex quibus quatuor vitam monasticam elegerant, ultima verò Catharina in pupillari, vel minori ætate puella, in Monasterio educationis gratia existente; Cum ejus curator, ad formam Statuti Parmen. interpellasset pro dote Casarem fratrem, replicantem non posse assignare, nec offerre petitam dotem, dum ea bona, quæ in paterna hereditate remanserant, eo medio tempore inter mortem patris, ac interpellationem, jam distraxerat; Hinc proinde idem curator obtinuit à Judice ad formam Statuti, seu decreti continuantis possessionem defuncti in hæredem sibi decerni manutentionem in possessione suæ portionis hereditariæ in bonis, quæ licet per Casarem fratrem distracta, adhuc tamen per ipsum de facto

E 2

De LUCA
de
testamentis
et cat.
CVI
9